

dokumenteret. Muligvis har forfatteren villet afstå herfra på grund af den lille sample. Så meget om den empiriske del.

Bogens 4. del: *Konklusion og kritik* behandler dernæst induktionsfasen eller generalisationen, et kort men klart og fortrinligt afsnit, indeholdende det dialektiske indslag i metoden, hvor der skelnes mellem samfundsdeterminerede og individdegenererede processer i samfundsudviklingen. Her har man efter anmelderens mening et udmærket værktøj og en ledetråd til brug for undervisningen i samfundskundskab og en inspiration for den lokalhistoriske og kulturgeografiske forskning. Dette skal dog ikke betyde, at nutidsforskeren ikke også bør befatte sig med den empiriske del, tværtimod. Der er både inspiration og debatoplæg at hente her, og det er her problemerne behandles og fornyelserne findes. Anmelderen har især fæstnet sig ved kapitlerne 8, 9 og 10, hvor kommunesammenlægningen, de indre geografiske ændringer og relationen til omverdenen samt byplanlægningen behandles.

Disse emner er afhandlingen og den stillede opgave særdeles vedkommende. Skulle man komme med en mere generel kritik, så er den ikke af faglig, men af stilistisk art. Afhandlingen har en række skønhedspletter i form af lovlig mange gentagelser og en svigtende korrekturlæsning. En stramning af indholdet havde ikke været af vejen. På den anden side kan anmelderen varmt anbefale Jon Sundbos afhandling. Den udfylder på flere punkter en næsten tom plads i den danske forskning af nutidssamfundet.

Viggo Hansen

Privatarkiver i Rigsarkivet

OVERSIGT OVER PRIVATE PERSONARKIVER I RIGSARKIVET. *Foreløbige arkivregistraturer. Ny serie nr. 3. Rigsarkivet 1970. 23 kr.*

Rigsarkivet har i de seneste år gjort en betydelig indsats for at få indsamlet privatarkiver fra vort århundredes fremtrædende mænd og kvinder. Arbejdet har været så omfattende, at man har fundet det berettiget at oprette en særlig afdeling på Rigsarkivet, som udelukkende er beskæftiget med private personers og institutioners arkiver. Indsamlingen af privatarkiver kan være meget tidkrævende – der går ofte langvarige og tålmodige forhandlinger forud for en aflevering – og det kan i akutte situationer være nødvendigt at iværksætte forhandlinger om aflevering uden tøven for at undgå, at et privatarkiv opløses eller forsvinder. Under sådanne arbejdsforhold er det vanskeligt at tilrettelægge og gennemføre registreringer.

Igennem årene er det alligevel lykkedes at udarbejde en del mere eller mindre omfattende arkivfortegnelser, som kortfattet er behandlet i indledningen til denne bog, men det har ikke været muligt at foretage tilbundsående registrerings-

arbejder i takt med afleveringerne. Rigsarkivet har derfor valgt at udsende den foreliggende oversigt over private personarkiver i Rigsarkivet i den rigtige erkendelse, at noget er bedre end ingenting. Oversigten medtager kun oplysninger om navne på personer, hvis privatarkiver findes i Rigsarkivet, personernes dødsår og stilling, så vidt disse oplysninger, der tjener til identifikation af personerne, har foreligget, samt arkivaliernes yderår, d. v. s. tilblivelsestidspunktet for det ældste og det yngste arkivale i den enkelte samling, og arkivets omfang angivet i læg, stykker eller antal bind og pakker. Oversigten er ordnet alfabetisk efter personnavne, og der er ikke medtaget registre, der angiver saglig eller kronologisk sammenhæng, eller brevsriverliste. Væsentlige oplysninger er udeladt. Der er bortset fra yderår og omfang intet antydning om arkivernes indhold, og man får ikke oplysninger om arkivernes ordningstilstand eller henvisninger til registraturer ud over de generelle henvisninger i indledningen. En stor del af de nævnte arkiver er utilgængelige, men adgangsbetingelserne er ikke anført ved de enkelte arkiver. Kun nogle grænseområder i privatarkiverne er udeladt i bogen, bl. a. arkiver på pergament og privatarkiver, som er dele af sagsakter i offentlige arkiver, men bortset fra mulige fejl, som jo altid må tages i betragtning, giver den ellers en fuldstændig oversigt over Rigsarkivets private samlinger.

I al sin begrænsning er det en både nyttig og værdifuld publikation, som her er udsendt. Offentlige arkivers eksistens vil man ofte kunne slutte sig til, men det er ifølge sagens natur uvist, om et privatarkiv er bevaret, og hvor det i givet fald opbevares. Derfor er der behov for at få publiceret så mange oplysninger om disse arkiver som muligt, også i de tilfælde hvor arkiverne ikke er tilgængelige. Om ikke andet kan en offentliggørelse spare overflødig arbejde med opledning af arkiverne andetsteds. Trods disse ord skal der dog ikke her mangle en opfordring til Rigsarkivet om, foruden den i forordet lovede oversigt over private institutioners arkiver, at fortsætte efter samme retningslinjer med oversigter over de offentlige samlinger, selvom formen bliver primitiv og indholdet kortfattet.

Helle Linde

Skolehistorisk materiale

OVERSIGT OVER SKOLEHISTORISK MATERIALE I LANDSARKIVET FOR SJÆLLAND M.M. 1. Bind *De gejstlige arkiver, iv s., s. 1-117*; 2. Bind *De verdslige arkiver med tillæg omfattende både gejstlige og verdslige arkiver, i s. 118-270*. Udgivet af Landsarkivet for Sjælland m. m. og Institut for Dansk Skolehistorie. København 1971. Ikke til salg.

Det kan efterhånden ikke være en hemmelighed, at skolehistorie i de senere år er blevet et emne med mange dyrkere, i 1973 endog genstand for en doktor-